

Тошкент деган шаҳри азимнинг бағрига тилсимга ухшатаман. Унда нима кўп — муъжиза кўп! Бозорларда одамнинг жонидан тортиб, калкининг сутига тошлади. Қурилгандан бери бир томчи сув оқмаган ариқлардан тортиб миғ йиллик чиқоргача унинг кўркакга қурқ қўшиб турибди десам, шонаверинг. Фақат шаҳримиз бағрида авлод-аждод уста хунарманд бўлиб келган устазодаларга жой топилмапти. Ажабо дейсизми? Мен ҳозир бир бошдан ҳикоя қилиб берсам мутлақо ажабланмай қўласиз.

Ечимини қутаётган муаммолар УСТАЗОДАЛАР ҚАЕРГА БОРСИН?

ЧОРСУГА бориб ёқамни ҳайратдан ушлаб турганимда ҳаммаҳаллам Маннон қори келиб қолди. — Ҳа, Қори ана, — дедим салом-алиқдан сўнг, — сал найфиятингиз чатоқроқ кўринадид. Қори дардин кимга айтишини билмай келаётган экан шекилли, дарров тўкиб сола қолди. — Э сиз сураманг, мен айтмай. Умримнинг ярмини сарсончилига ўтказиш пешонамга ёзилган эканим, билмадим. — Нима сарсончилик бўлди? Шундай кенг замонда сарсон бўлган одамни энди кўришим, — дедим. Қорининг иситмаси чиқиб кетди. — Ана шунақада, асл гап қаердалигини, нимадалигини билмайсиз-да, гапирверасиз. Агар мен бошимдан ўтказган икки соатни сиз кўриганингизда ҳаммаёқни бузиб юборардингиз... Маннон қори тешами, болтами буюртиришга усталарнинг ёнга келган экан. Келиб қараса усталарнинг дўконлари жойида йўл, Қўйдириқ бора усталарга Чорсудаги ҳаммомнинг орқасидати жариинг лабидан ташландиқ ерлардан юл қилиб берилган экан. Қори буюртмани айтибди. Уста икки соатнинг нариберисда тайёрлашнинг маълуи қилибди. «Кел-э, — дедим қори, — яна овора бўлиб келиб юрамани бира тўласи олиб кета қолай». Маннон қори атрофини айланиб чиқиб, қилган аҳдидан пушаймон бўлибди. На биронта чойхона, на бошга соя солгудек дарахт йўқини! Бечора ҳаяжонлиб олдиданги хиебончада дам олиш учун майсаларга чўккан экан, бир аёл бобилабди. — Узингиз туша-тузуқ киши кўринасиз. Майсалар ўтириш учун эмас, манзара учун ўстирилади. Наҳотки шунга ҳам ақлингиз етмас! Маннон қори шу аллоода икки соатни ўтказиб, буюртмани олиб чиқаётганда менга йўқлибди. — Раҳматли Зиёвуддин Бобохон ўғиллари устазодаларни Ҳастимомга, мадрасаларнинг ён-атрофларига қўчириб келиб, жойлаштираман деб ният қилган эдилар. У з қулугим билан эшитганиман. Агар шундай бўлганда маъқул иш бўлардим. Зиёратга келганлар хунармандларнинг ишидан баҳраманд бўлар эди. Ахир булар оддий хунар эмас, оддий буюм эмас, санъат-а, санъат! Ҳай, ўзингиз қаёққа? — Сиз айтган устазодаларингиз назоб келмаган. Жойида йўқлигига ҳайрон бўлиб турардим. — Мана шу чанги чиқиб турган йўл билан юрверинг, тўғри олиб боради. Маннон қори хайрлашиб жүнади. Чанг-тупроққа ботиб дўконлар оралаб кетайтирман. Хунармандлар дўкон эшигиди олдиданги чоргонига курсида деярли тснуб ўтиришарди. Мени кўриб «бирон нарсая керакмасми» деган маънода: — Йўл бўлсин ака? Хизматда бўлайлик, — деб қўйишадид. Улар билан саломлашиб, йўлида давом этдим. Қори ана турти айтган экан, бу ер жазираманнинг ўзи. Харидор қорак қотиб бу ёлларга келиши мўшкул. Экин тананиш, темирчи лўф қилди! — Қани ака, бир пилса чоғга марҳамат! — Омонлашиб ёноқ кўрига омонатгина чўқдим. — Аҳволлар қалай? — Уф! томондан чархчи гап отиб қўйди. — Етибмиз, худди қурортга келгандек, газза. — Мазазси курсини, ошна, — темирчи чанга қўшилди, — на ишингиз тайини бор, на топниш-тутишингиз. Одамлар энди-энди ўрғанаудиди аввалги еримизга. «Чорсу» ошхонасининг орқасини айтилман, ака. Бирдан якроқум вақили келди. «Кўчқиллар» деди. «Қаерга» десак, шу ерни кўрсатишди. — Хафа бўлманг, — у кишини юпатган бўлдим, — оз қолди, бозорингиз ёношида ҳашаматли кўчқилларингиз бўлади. — Э-э, шунча йилдан бери эшитгавериб, охири ваъдаларга ишонмай ҳам қўйдик, — темирчи хўрсинди, — Касбибиз ким учун? Одамлар учун! Шундай экан биз одамлар ичиди бўлишимиз керак! Булар бўлса бизни одамлардан узоққа олиб кетишадид. Касбибиз керакмасми дейман-да? — Унчалик эмасдиров, — дедим қулиб, вақтинчадир? — Ҳали бозор биттаида кўрамиз, — гап қотиб рунарадаги дўқонда пашша кўриб ўтирган дурадгор, — қандок бўларкин аҳволимиз. — Нега кўп дўконлар бери? — Савдо бўлмагандан кейин нима қилишини. Кетишадиди кўлай юл излаб. — Иёлларингиз соз эмас экан; — дедим ачиниб. — Менга қаранг, ака, қўйинг фиғонини чиқарманг. Эски бозорингиз ўрнини ширкатчяларга беришди. У жойини ярми уларга етиб ортиди. «Ярмининг сизлар жой қилиб олинглар», десин. Шундоқ олдиди чойхона, бозор бир ерда. Одамларга ҳам қўлай, бизга ҳам. Буюртмани бериб, то битутича ҳамма танни битиради баракка топ-турлар. Ана буниқ иснонга гамхўрлик деса бўларди. Бу ерда қандай қилиб одам ўтади? Ўтқи жойи бўлмаса, Машиналар ёнлашаб ўтиб турибди. Битта кетмон деб жонини жаборга берадими? — Хунармандларнинг иши, — боа Қори ана айтмоқчи — санъат Санъат бўлганда ҳам минг йиллик, бетакор санъат. Бу санъат намуналари, намонидаларнинг номи насиб қилса яна минг йиллар ўтмаслигини, ўлмаслигини керак! Икромқулнинг мутасадди ўрқочлар қачон хунармандчилига оддий тирикчилик манбаи деб эмас, санъат мена-си деб қарашаркин! — Ҳозирги кундалик савол эса битта: устазодалар қаерга борсин? Темури УБАЙДУЛЛО.

Турфа олам Гўзаллик танловида

ПОЛЛАНДИЯНИНГ Роттердам шаҳрида сартарошларнинг қўлига қўйилган Роттердам шаҳрида сартарошларнинг қўлига қўйилган Роттердам шаҳрида сартарошларнинг қўлига қўйилган...

САУДИЯЛИК аватандошимиз Абдуллохон ака Туркистоний оилалари Шарифахон опа ҳамюртиликда...

АБДУЛЛАЖОН АКА ХИКОЯСИ

МИНГ тўққиз юз олтимиш тўртинчи йилнинг эз ойлари эди ўшанда. Бир кунни оқшомад ойнай жаҳонини Миср каналига уладим.

Хориждаги ўзбеклар

«ВАТАНДИН ЯХШИ ЁР БЎЛМАС...»

Концертнинг биринчи қисми тугагандан кейин танаффус эълон қилинди. Мен кўлай фурсат топиб, туристонлик санъаткорлар хўзурларига бордим.

ШАРИФАХОН ОПА ХИКОЯСИ

Минг қатла шукур, ораўингизга етдим, — дедилар Ҳалимахон опанинг ёнгиналариди яраб-янаиб ўтирган Шарифахон опа. — Менинг ота-онам асли андижонлик эканлар.

Дам олиш кунлари оилавий бўлиб Жинда шаҳри яқинидаги беҳаво жойларга — денгиз бўйларига чиқамиз. Панаме дарехтаги соя ташлаб турган сўлим жойларга чодир тикиб, фарзандалар, оғанилар билан биргаликда ҳордиқ чиқарамиз.

ҲАЛИМАХОН ОПА ХИКОЯСИ

ВАТАНГА шунчалик меҳр-муҳаббат қўйганлигингиз учун раҳмат, синглим, — дедилар Ҳалимахон опа тўққизинчи кунда.

Концертнинг биринчи қисми тугагандан кейин танаффус эълон қилинди. Мен кўлай фурсат топиб, туристонлик санъаткорлар хўзурларига бордим.

ШАРИФАХОН ОПА ХИКОЯСИ

Минг қатла шукур, ораўингизга етдим, — дедилар Ҳалимахон опанинг ёнгиналариди яраб-янаиб ўтирган Шарифахон опа.

Биз, даврада ўтирганлар уларнинг ҳикоятларидан иҳтиёжда таъсирландим. Менинг хаёлимда эса келганда китоб қаралиб туриб олдиди, сода туюлган мисралар шун пайда бутунилай янги маъно касб этди.

Абдуллохон ўғли Нуриллохон Ҳожи ҚУҚАНДИЯ.

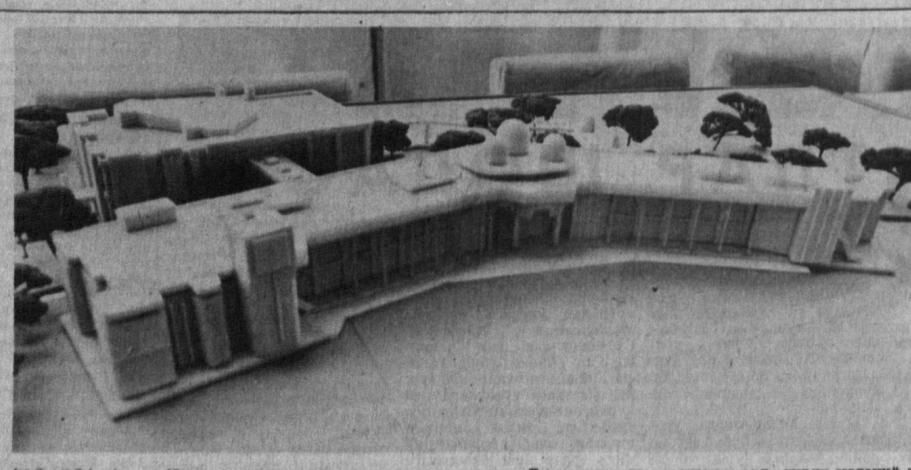
ҲАР Тўғрида

Швейцария шаҳарларининг қўчаларида лайдиди бўлган велосипедлар тақсима билан рақобат қилмоқда. Улар йўл ҳақининг арзонлиги ва ҳавони ёқиб-лангираслиги билан йўловчилар эътиборини қозонмапти.

ИККИ МЕТРЛИ ИЛОН

ЛУСАКА. Замбиянинг Муфулфи шаҳрида хизматчи Пхиллас Катвамбанинг уйида кўлдан бўён ғалати ҳолис рўй бера бошладиди. Тунда пол остидан чачалоқнинг йиғисини ядрдор бўлган ҳайвоннинг цитралини, бўкиришни эслатуши товушлар эшитилди. Онда ва унинг қўшинларини дахшатга сола бошладиди. Лекин бу товушлар «муаллиф» қандайдир шарпалар ёки акиналлар эмас экан.

СУРАТДА: Ажмак Икромов районида бунёд этиладиган тадмадан ахборот марказининг лоиҳадаги кўриниши акс этган. Бу маскан шига тугшгач у ерда турни маданияд тадбирлар ўтказилади. Рустам Шарипов сурати.

ИНСОНИЯТ тарихи 2 миллион йилдан иборат... Касалликларчи? Хасталик қачон пайдо бўлган? Одам билан барварми ёки ибтидоий одам мутлақо соғ бўлгану, насаллилар эса кейинчалик маданиялашуи натижасида рўй берганми? Бу нуқтага-назар франкуз файласуфи ва адоби Жан-жак Руссога тегишли бўлиб, у инсоният яралиш тоғтида «Олтин аср» бўлганига чиндан ишонган эди.

«Олтин аср» назариясининг «ёш» фанлардан бири — палеопатология бир қадар инкор этади. 1892 йили Триниш қишлоғи яқинидаги Ява оролида археологик қазилма ўтказган голландиялик врач ва анатом Эмиль Дюбуа 700 миғ йилдан олдин ишаган энг қадимий одам — питантропнинг чап сонини суғуниги топиб олдиди. Суғуниги муштчаси остида кўза қўринарли суяк ўсимталари бор эди. Бу касаллигининг таъхиси — экзостоз Франциядаги Ла Шапель-о-Сен горида қадимий одам неандертальчининг скелети топилди, унинг бўйини умуртқаси беришиб кетган экан.

